

Montessoribarnehagen

VILLEKULLA

Årsplan 2025-26

Innledning.....	4
Årsplan – Hva er det?	4
Barnehagen er en pedagogisk virksomhet	4
Presentasjon av barnehagen	4
Lokalene	4
Formålet for Barnehagen	5
Hovedmålsetting.....	5
Tett På	5
Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.....	6
Barnets Hverdag i Villekulla.....	7
Barnehagens formål, innhold og pedagogiske arbeid	8
Barn og barndom.....	8
Demokrati.....	8
Barnas medvirkning.....	8
Medansvar for egen læring	8
Likestilling og likeverd.....	9
Bærekraftig utvikling	9
Livsmestring og helse	9
Omsorg	10
Lek	10
Vennskap og fellesskap.....	11
Barn med Behov for Ekstra Støtte	12
Kommunikasjon og språk	13
Samarbeid mellom hjem og barnehage	13
Daglig Kontakt og Kidplan.....	13
Foreldremøter	14
Foreldresamtaler	14
Samarbeidsutvalg og Foreldreråd	14
Dugnad	14
Arrangementer	14
Overganger	15
Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning.....	15
Hvordan vi møter det nye barna	15
Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager.....	17
Fra barnehage til skole	17
Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....	18

Planlegging	18
Felles Temaoversikt	18
Montessori.....	18
Bli Kjent med Mangfoldet.....	18
Natur og Miljø.....	18
Eventyr.....	19
Jul, Påske, og andre Høytider	19
Musikk	19
Utvalgte Temaer	19
Tradisjoner og Aktiviteter	20
Vurdering.....	21
Dokumentasjon	22
Barnehagens arbeidsmåter	22
Progresjon	23
Barnehagens digitale praksis	23
Barnehagens fagområder	23
Rammeplanens Fagområder	24
Kompetanseplan.....	28
Hjelpeinstanser Utenfor Barnehagen	29

Innledning

Årsplan – Hva er det?

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er ifølge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Presentasjon av barnehagen

Barnas Hus AS - Montessoribarnehagen Villekulla er en to-avdelings barnehage med 33 barn mellom 1-6 år som startet opp høsten 1994, og holder til i hovedhuset på Ballerud Gård. Barnehagen eies av Patrick Ryberg og drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter for barnehagevirksomheten, Rammeplanen for barnehagen, Fagplanen for Montessoribarnehager, barnehagens vedtekter og årsplanen.

Lokalene

Inne

Barnehagen holder til i en fredet tømmervilla som har vært hovedhuset på Ballerud Gård. Barnehagen disponerer første etasjen, mens det i annen etasje er en leilighet. Første etasjen består av garderobe, bad, kjøkken, 5 grupperom av ulik størrelse, og et kontor. I tillegg har barnehagen et kontor og møtelokale på låvebygget ovenfor gårdsplassen.

Ute

Uteområdet ligger i naturskjønne omgivelser. Det er langt fra trafikkstøy og det er gress og platting på en del av uteområdet samt flere lekeapparater som er tilpasset barn i barnehagealder. Uteområdet har mange gamle trær og bærbusker. Utenfor gjerdet har vi også våre egne bikuber der vi driver med birøkt og en egen blomstereng. Det er kort vei til flere lekeplasser og skogsområder og til Bekkestua der det finnes et godt utvalg av butikker samt hovedbiblioteket. Det er kort vei til offentlig transport, med buss, tog og t-bane innen gåavstand. Senhøstes, vinter og tidlig vår, kan vi benytte golfbanen som er vår nærmeste nabo til uteaktiviteter. Området egner seg til aking og turer.

Formålet for Barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

(Barnehageloven § 1 Formålsparagrafen)

Hovedmålsetting

Barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet som drives etter *Rammeplanen for barnehagen* samt *Følg Barnet! Pedagogisk Fagplan for Montessoribarnehager*. Barnehagens oppgaver skal planlegges og krav stilles ut fra hvert barns aktuelle forutsetninger. Barnehagen har plikt til å ta vel hånd om alle barn, og skal legge forholdene til rette for at alle barn kan utvikle seg i tråd med egne interesser og eget potensial.

Barna er ulike når de kommer til barnehagen og barna skal ivareta barnas individualitet. Barna bør forlate barnehagen med individualitet og særpreg i behold. Barnehagen legger vekt på at barna får utvikle evne til toleranse samt å respektere andres egenart.

Barna tilegner seg kunnskaper og ferdigheter også utenfor barnehagen. Barnehagen skal utnytte dette til beste for barna. Barnehagen skal ha nær kontakt med barnas foresatte og familie. De foresatte skal ha anledning til å føle seg som en del av barnehagen og får lov til å komme på besøk etter avtale med personalet. De foresatte gis innføring i Montessoripedagogikk i forbindelse med foreldremøter. *Vi oppfordrer alle foresatte å bli medlem i Montessoriforbundet og at foreldre leser informasjonsheftet tilgjengelig hos Montessoriforbundet slik at de gjør seg kjent med arbeidsmåter i Montessoribarnehagen.*

Tett På

Barnehagen deltar i kompetanseutviklingsprosjektet Tett På. Deltakelsen i prosjektet omfatter flere kurs i regi av Bærum Kommune, blant annet bruk av kvalitetsdimensjoner fra CLASS Observasjonsverktøy for å sikre et kvalitetstilbud til barna i tillegg til de pedagogiske rammene fra Montessoripedagogikken. Dimensjonene i CLASS med tilhørende indikatorer brukes i forbindelse med tilrettelegging av barnehagemiljøet for å møte barnegruppens behov for emosjonell- og faglig støtte.

Emosjonell Støtte omhandler barnehagens klima og atmosfære, voksnes sensitivitet ovenfor barnas signaler og det å ta barnas perspektiv, både med tanke på overordnede planlegging og væremåte og det å gi rom for barns medvirkning og deltakelse.

Organisering og Støtte til Læring og Utvikling omhandler barnehagens organisering av hverdagsrutiner, hvordan miljøet er tilrettelagt for læring, hvordan vi responderer til barns initiativ til

undring og nysgjerrighet og til sist barnehagens språkmiljø - hvordan vi kan berike språkmiljøet og øke stimulering av barnas språk i hverdagssituasjoner.

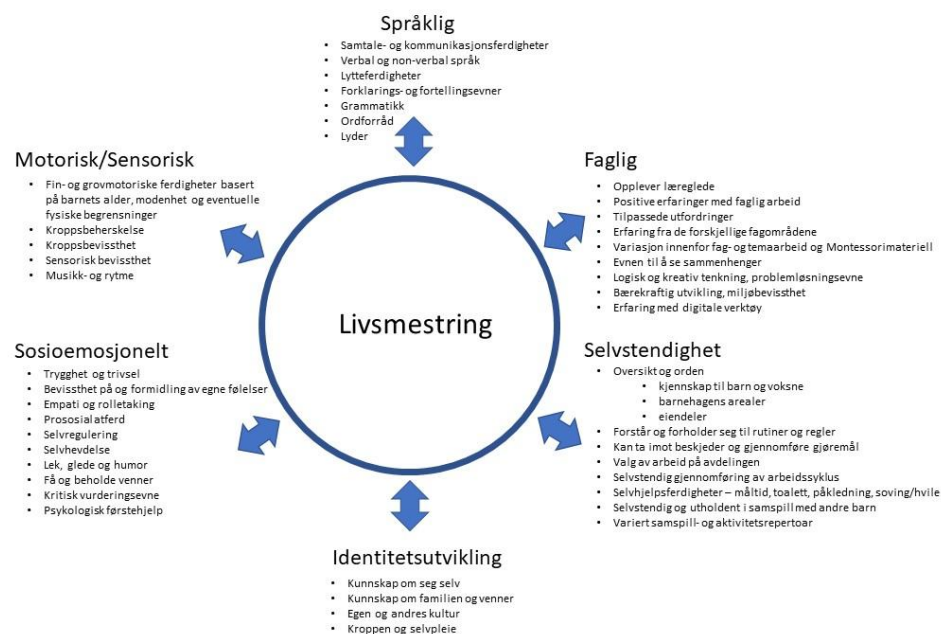
Vi jobber generelt med forebyggende tiltak innenfor CLASS for at flest mulig barn er til enhver tid mottakelig for relasjonsbygging og læring. Dette blir også tatt opp på foreldremøtene for å øke kunnskap blant foresatte og for å sørge for bedre samarbeid og sammenheng mellom barnehage- og hjemmemiljøet. Vi er bevisst hvilke justeringer og tiltak barnehagen kan inkludere for at barn som strever også kan ha størst utbytte av barnehage tilbudet. Dette gjelder enkeltbarn eller barnegruppen i sin helhet, og handler om å ha fokus på hva de voksne kan bidra med eller gjøre for at barn som strever skal være mottakelig for relasjonsbygging og læring, at de skal få støtte til følelsesregulering, at de skal trives i barnehagen, m.m.

Snakke Med Barn, en nettbasert opplæringsplan for å gjøre personalet mer kompetent i å gjennomføre samtaler med barn som har det vanskelig, er også en del av Tett På prosjektet og noe vi har jobbet aktivt med i året som har gått.

Ulike perspektiver på barns utvikling relatert til CLASS dimensjoner og andre deler av Tett På er formidlet til foresatte på foreldremøter og i forbindelse med individuelle samtaler om barns utvikling og trivsel i barnehagen. Dimensjonene danner også innholdet i vår medarbeiderhefte og brukes i forbindelse med opplæring av nye ansatte.

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis

Vi har utarbeidet målsettinger for barnegruppen basert på ferdigheter som er viktig for livsmestring. Vi ønsker å bli målbevisst i vårt arbeid med enkeltbarn og i gruppen slik at vi legger tilbudet til rette basert på hvor barnet befinner seg i utviklingen og gir den støtten de trenger for å bli best rustet til å mestre sin hverdag i barnehagen og videre i livet. Målene tar utgangspunkt i livsmestring fordelt over 6 utviklingsområder. Dette bidrar til en god dialog med foresatte, bedre samarbeid mellom barnehagen og hjemmet og en mer bevisst tilrettelegging for hvert enkelt barn. Målene er illustrert i diagrammet nedenfor:

Barnets Hverdag i Villekulla

I Villekulla tar barnet avskjed ved inngangen til avdelingen eller i garderoben. Avdelingen er barnets domene, men foreldrene har mulighet til å avtale besøksdager eller komme inn ved henting. Dette styrker barnets selvstendighet, samtidig som de barna som allerede er kommet kan fortsette uforstyrret med sine aktiviteter uten avbrytelser fra andre voksne.

Fokuset den første tiden er at barnet skal føle seg trygg i sin nye hverdag. Vi mener sterkt at barnet må føle seg trygg med sine omgivelser og de menneskene som er der før de retter fokuset mot mer avanserte Montessoriaktiviteter. De blir først kjent med barnehagens rutiner, de som jobber på avdelingen og de andre barna. Deretter tar vi utgangspunkt i ting/aktiviteter som barnet allerede har kjennskap til og som de mestrer lett. Dette gir barnet en følelse av trygghet og bidrar til økt selvtillit og mestringsfølelse.

De nye barna vil oftest først bli presentert for det Maria Montessori kalte for øvelser i praktisk liv før de beveger seg videre til annet fagmateriell. Hensikten er å hjelpe barnet til å hjelpe seg selv, bli selvstendig, opparbeide en god arbeidsevne og konsentrasjon. De letteste øvelsene blir presentert først for barnet, og blir deretter gradvis vanskeligere.

Pedagogene på avdelingen observerer kontinuerlig og veileder barna mot aktiviteter som de ser passer barnets utvikling og interesse. På denne måten blir barna kjent med materiell og aktiviteter som er motiverende og gir mulighet for både utfordring og mestring. Etter hvert som barnet blir presentert flere aktiviteter på avdelingen blir barnet mer selvstendig i å velge flere aktiviteter på egen hånd. Personalet viser alltid barna hvordan de skal klare ting selv og sørger for at barna får mange muligheter og tid til å gjøre ting på egen hånd. Dette arbeidet med å støtte barnets evner til selvstendighet, både med praktiske oppgaver, kognitiv tenkning, og sosialt samspill står helt sentralt i Montessoribarnehagen.

I Villekulla har vi til enhver tid et utvalg av Montessorimateriell og andre aktiviteter som vi ser møter barns utviklingsnivå og interesser og som gir gode muligheter til mestring. Vi er opptatt av å skape rom for sosialt samspill og aktiviteter som er bidrar til en god språkutvikling. Dette kan være alt fra arbeid med ulike tema, konstruksjons- og formingsaktiviteter, spill, matlaging, spontane lese- eller eventyrstunder, grovmotoriske aktiviteter, eller å hjelpe til med daglige gjøremål. Avdeling Lønneberget er også på tur ukentlig i nærområdet.

Barnehagens formål, innhold og pedagogiske arbeid

Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Demokrati

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Barnas medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Medansvar for egen læring

Friheten til å velge sitt eget arbeid er en stor del av Montessori teori og er et grunnleggende formål for Montessoripedagogikk. Vi ønsker at barnet skal ha medvirkning i sin hverdag og friheten til å velge sine aktiviteter og arbeid. Slik gjør vi det:

- Barnet får muligheten til å velge hva de vil jobbe med av det materiellet det har blitt presentert så lenge det ikke forstyrrer andre på avdelingen og så lenge at oppgaven/aktiviteten er tilgjengelig. Barnet bestemmer selv fra hvilket fagområde det vil velge materiell fra og får lov til å bruke materiellet så lenge de selv ønsker.
- Vi tilrettelegger omgivelsene og setter grenser for at barnet skal kunne ha friheten til å velge sitt arbeid. Vi er konsekvente med regler og rutiner og holde oss til materiell og aktiviteter som er lagt frem i avdelingen.
- Personalet observerer hvert enkelt barn for å få kunnskap om hvordan de jobber og hva slags interesser de har. Ved å være i dialog med barna og høre hva de selv ønsker å gjøre i barnehagen får vi en god ide om hva slags aktiviteter burde være tilgjengelig både inne og ute for å stimulere barnets læring og utvikling.
- Vi gir barna mulighet til å kommunisere sine ønsker, følelser, og tanker og gir dem mulighet til å forklare seg i vanskelige situasjoner. Gjennom individuelle samtaler med hvert enkelt barn, med barnegruppen i samling, og i det daglige arbeidet, får barnas idéer og forslag plass i de ulike temaene. Vi involverer barna i planlegging av aktiviteter som turer, matlaging, feiringer, osv. og gir mulighet til å erfare det å bli hørt og se sine egne idéer i praksis.
- Vi bruker tid til å observere barna i forhold til omgivelsene og prøver å fange opp barnas ønsker også uten bruk av verbal kommunikasjon. Dette er særlig viktig for å kunne sikre at alle barn, uansett forutsetninger, kan få medvirke i sin egen hverdag. Det er viktig at slik informasjon blir tatt på alvor og blir tatt hensyn til i barnehagens videre planleggingsarbeid.

Barn har rett til å ta egne avgjørelser, slik at vi ivaretar oppøving av barnets vurderingsevne. I praksis kan dette f.eks. være at barnet blir forespurt om det vil være med på en aktivitet.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

For at barnehagen skal kunne gi både gutter og jenter like muligheter i utdanningsløpet, er det viktig at personalet er bevisst sine holdninger og væremåter ovenfor gutter og jenter i barnehagen. For å sikre dette arbeidet i Villekulla, løfter vi frem dette temaet med personalet. Ved å bruke tid til å drøfte dette temaet i personalgruppen og se på vårt arbeid med et kritisk blikk, kan vi sikre en profesjonell tilnærming til likestillingsarbeid i barnehagen og like muligheter for alle barn uavhengig kjønn, kultur, sosial status, religion og livssyn.

Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Vi jobber bevisst med å gi barn erfaringer som bidrar til en forståelse av en bærekraftig utvikling. Vi jobber for at de skal utvikle et ønske om å bevare naturen ved å se sammenhenger mellom naturen og menneskets påvirkning på jorden. I barnehagen har vi også egne bikuber og en blomstereng som ligger rett utenfor lekearealet der barna er med på pass og stell av biene og blomstene. Ved daglig kontakt med naturen gjennom alle årstider og arbeid som retter fokuset mot naturen og jordkloden gir vi barnet flere grunnlag for denne forståelsen.

Vi forsøker å redusere vårt mat- og materiell forbruk med god og gjennomtenkt planlegging. Vi forsøker å gjenbruke materialer når det lar seg gjøre for å redusere innkjøp av nye varer. Vi bruker sunn fornuft med hensyn til matservering i barnehagen og har gode rutiner med lagring av mat for å redusere mengde kastet mat. Vi jobber med søppelsortering som en naturlig del av hverdagen. Vi plukker søppel på tur og passer på å ikke etterlate oss spor i naturen.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Arbeid med livsmestring ligger i kjernen til Montessoripedagogikken og danner grunnlaget til alt arbeid i barnehagen. Vi har utviklet et måldiagram som illustrerer vårt arbeid med livsmestring i flere områder. Vi jobber systematisk med barns psykiske helse i hverdagssituasjoner og tilrettelagte samtaler og benytter *Handlingsplanen for et godt psykososialt miljø* utviklet i Bærum Kommune som inkluderer aktivitetsplaner for oppfølging av krenkelser mot barn i barnehagen. For å bidra til god fysisk helse og for å skape gode vaner serverer vi sunn mat i barnehagen, vann som tørstedrikk og

frukt og grønt daglig. Vi begrenser servering av mat med høyt sukker innhold til høytider og markerer bursdager med medbrakt fruktfat. Det er store muligheter til fysisk aktivitet utendørs hver dag gjennom hele året.

Omsorg

Vi ønsker først og fremst å innstille i barna gode verdier og holdninger og skape trygge omgivelser for barnet. Vi mener sterkt at dette gir barna et utmerket utgangspunkt til å utvikle selvtillit og å møte utfordringer på skolen og i samfunnet. Vi fokuserer mye på følgende:

- Vi setter fokus på å ha et positivt klima i barnehagen med varme og glede i hverdagen. Vi ser hvert enkelt barn, prøver å møte barnets behov for kos og kjærlighet, og inviterer til samtale om tanker og følelser.
- Vi ser det som vår oppgave sammen med foreldre å innstille i barna gode verdier og holdninger. Dette gjør vi mest ved å være positive forbilder for barna og behandler andre og miljøet med respekt.
- Vi jobber med å skape trygge omgivelser for barna og legger til rette sånn at de utvikler seg normalt ved sitt eget tempo. Vi har god organisering og bruker faste rutiner og setter klare grenser for å skape stabilitet i hverdagen. Vi observerer, er sensitive til barns signaler og lytter til barna for å kunne lage et stimulerende og trygt miljø i barnehagen og skape harmoni blant barna.

Lek

Vi ønsker at barnet skal, gjennom meningsfullt arbeid, utvikle god håndkontroll og andre motoriske evner, sette i gang kognitive prosesser og utvikle gode konsentrasjonsevner. Vi ønsker at barnet skal lære sosiale regler og kunne fungere bra i sosiale situasjoner. I tillegg respekterer vi lekens egenverdi og ønsker at barna skal få tid og rom til å utforske leken som en naturlig del av barnehagedagen. For å nå dette målet, gjør vi følgende:

Lekens Betydning for Barns Utvikling

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer som gir alle barn uansett forutsetninger rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

Maria Montessori brukte begrepet «arbeid» til å beskrive all barnets aktivitet og mente at lek og arbeid var to sider av samme sak. Barnets aktivitet er utviklingsarbeid uansett innhold. Det er selvmotivert og selvvalgt, skjer naturlig og spontant, er lystbetont, og leder barnet mot videre aktivitet og konsentrasjon.

På bakgrunn av Montessori sin anerkjennelse av barnets lek som en del av barnets utvikling og danning anerkjenner vi lekens egenverdi samt lekens plass i barnets utvikling av sosial kompetanse og læring. Vi er bevisst på lekens funksjon som en måte for barn å bearbeide virkeligheten på og som en arena for følelsesmessig og emosjonell utvikling. Vi setter av store deler av barnehagedagen til lek samtidig som vi har stort fokus på Montessoriarbeid og aktiviteter. Vi har fokus på at læring i barnehagen skal være lystbetont slik at det inspirerer til læreglede.

Vi har utstyr som inspirerer til lek tilgjengelig for barna og fleksible romløsninger som åpner for flere typer lek på avdelingen. Vi er delaktige i leken der det er naturlig og veileder barna når vanskelige situasjoner eller uenigheter oppstår. Slik hjelper vi barna til å utvikle evnen til å løse konflikter på

egen hånd. Vi gir også barna rom til å leke noe skjermet uten forstyrrelser fra voksne eller forventninger om hvordan leken skal foregå slik at de kan selv styre lekens innhold og retning.

Læring

I Montessoribarnehagen Villekulla mener vi at læringsmiljøet skal vekke barnets nysgjerrighet og være et bindeledd mellom barnet og omverdenen. Læringsarenaen slutter ikke utenfor avdelingen, men er beriket av omgivelsene utenfor barnehagen, i hagen og på tur i nærmiljøet. Barnets møte med omgivelsene skal gi barnet erfaringer som kan være byggesteiner i deres forståelse for verdenen.

Barn skal være mest mulig selvstendige i miljøet og skal kunne medvirke i sin egen læring. Derfor er avdelingen tilrettelagt og møblert for småbarn og utstyrt med et stort utvalg av materiell som er tilgjengelig for barna til enhver tid. Å ha et mangfold av materiell som dekker alle fagområdene gir hvert enkelt barn mulighet til å fordype seg i områder de selv er interessert i, noe vi mener bidrar positivt til barnets lærelyst og motivasjon. Til tross for det store mangfoldet av aktiviteter, er avdelingen strukturert og planlagt slik at alt har sin faste plass og følger en naturlig progresjon, fra enkle aktiviteter til mer utfordrende oppgaver. Dette gjør det mulig for barnet å navigere selv blant et stort utvalg av materiell.

Læring i barnehagen skal være lystbetont. Det skal være preget av både humor og lek, og samspill med andre. I Montessoribarnehagen Villekulla skapes det plass for begge elementer i barnehagehverdagen samtidig som vi bevarer struktur, forutsigbarhet og orden som kjennetegner Montessorimiljøet.

Vennskap og fellesskap

Det Psykososiale Miljøet

Et godt psykososialt miljø i barnehagen er viktig for at barn skal trives i barnehagen. Et positivt klima skaper trygghet og god selvfølelse og bidrar til at barna får til gode relasjoner med andre barn og voksne. I Villekulla jobber vi systematisk med sosial kompetanse slik at barna får de nødvendige ferdighetene de trenger for å mestre samspill med andre.

Vi mener at et godt psykososialt miljø rammer alle barns følelser og handler om hvordan vi er mot hverandre i all slags situasjoner. Vi har fokus på flere områder som er vesentlig for å bygge opp barnets sosiale kompetanse om som er i tråd med Montessoriprinsipper. Områdene har fokus både på hvordan barn reagerer i forhold til andre og hvordan barn selv handler.

Empati og rolletaking – innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiver og tanker

Prososial atferd – positive sosiale holdninger og handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre

Selvregulering – å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, å håndtere konflikter og unngå uønskede handlinger

Selvhevdelse – hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress og bli med på aktivitet og samtaler som allerede er i gang

Lek, glede og humor – å tolke lekesignaler og aktivitetens innhold, og å la seg rive med og føle glede, slappe av, spøke og ha det moro

Arbeid med disse områdene skjer hver eneste dag i barnehagen og er innebygget i organiseringen som praktiseres i Montessorimiljøet. Vi ser etter «gylne øyeblikk» i hverdagen som belyser og gir barn erfaring med disse områdene slik at sosial kompetanse utvikles i relevante og konkrete situasjoner. Vi

benytter programmet «Grønne Tanker, Glade Barn» for å gi barn verktøy for å håndtere situasjoner i hverdagen som kan oppleves som utfordrende for småbarn. Vi snakker om «grønne» og «røde» tanker og forsøker å hjelpe barn til å skape orden i deres følelser. Vi bruker også fortellinger og rollespill, bilder og diskusjoner, sanger, spill, m.m. for å utvide barns erfaringer og kunnskap.

Vi er tydelige rollemodeller for barn og viser nulltoleranse for krenkelser og mobbing. Vi jobber kontinuerlig med å skape et miljø som gir rom for alle følelser, humor og lek, mulighet til å bli hørt og si sin mening, konflikthåndtering og samtale. Vi gir barn støtte i vanskelige situasjoner og hjelper dem med å stole på egne valg. Barna får positive tilbakemeldinger for ønsket atferd og vi legger til rette for at barn skal oppleve mestring. De får tydelige, konkrete og autentiske tilbakemeldinger i hverdagen og lærer å gi slike tilbakemeldinger til hverandre.

Vi vil at hvert enkelt barn skal føle seg nyttig og verdifull og at de skal være stolt av den personen de er, med alle sine unike kvaliteter og ferdigheter. Dette mener vi er med på å bygge en god selvfølelse. Vi har derfor fokus på å vise genuin interesse for alle barn og deres interesser og å løfte frem barns unike kvaliteter på en positiv måte. De får muligheter til å hjelpe til i hverdagen og blir gitt ansvar i tråd med sin alder og modenhet.

Vi ønsker ikke at noen barn skal oppleve krenkelser i barnehagen. Det er utarbeidet en handlingsplan for et godt psykososialt miljø som er tatt i bruk i vår barnehage. Vi har også nedfelt en aktivitetsplan i våre HMS rutiner som gir konkret handlingsråd når det er mistanker om mobbing eller krenkende atferd mellom barn og voksne og innad i barnegruppen.

Signaler som kan tyde på at noen i barnegruppen blir eller står i fare for å bli marginalisert eller krenket blir tatt på alvor og raskt fulgt opp i samarbeid med foreldre. Vi er særlig observant på rollefordeling i leken, dialog blant barna, deres evne til å løse konflikter på egen hånd og maktforhold i barnegruppen. Vi har stort fokus på å veilede og støtte barnas samspill med hverandre slik at de utvikler de ferdighetene som skal til for å være inkluderende, for å ta andres perspektiv og for å ta vare på hverandre. Barnehagens HMS blitt utvidet til å inkludere retningslinjer for håndtering av slike mistanker i barnehagen.

Barn med Behov for Ekstra Støtte

Vi vil at alle barn skal kunne dra nytte av barnehagens ordinære tilbud. Det kan likevel være nødvendig med ekstra oppfølging, veiledning fra andre instanser og tettere samarbeid med foresatte i perioder for å sikre at tilbudet er lagt til rette for barnets beste.

I situasjoner der barnehagepersonalet eller foresatte mistenker at barnet strever eller kan ha behov for ekstra oppfølging skal foresatte varsles raskt. Det skal være lav terskel for pedagoger å drøfte bekymringer og sette inn tiltak for barnets beste.

Villekulla har gjennom mange år samarbeidet med ulike hjelpeinstanser utenfor barnehagen, både i forbindelse med enkeltsaker og oppfølging av barnegruppen. Samarbeidet har økt barnehagens kompetanse i dette området og gjort oss mer bevisst signaler som kan tyde på at barn har behov for støtte utover det ordinære tilbudet i barnehagen. Dette har forsterket personalets evner til å observere barna i lek og samspill med andre. Kompetansen har i tillegg gitt personalet flere gode tiltaksalternativer som kan utprøves før henvisning eller mens utredning pågår i tilfeller der barn viser behov for oppfølging. I tillegg har arbeidet med Tett På prosjektet bidratt til at personalet jobber systematisk med å sikre god kvalitet for alle barn og kan justere tilbudet med enkle tiltak som kan komme barnegruppen og/eller enkeltbarn til gode, også ved bruk av «Barnets Plan», et kartleggings-

og planleggingsverktøy for barn som strever. Faglitteratur som berører spesialpedagogikk og barn med atferdsvansker er også tilgjengelig i barnehagen.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen har deltatt i flere nettverksgrupper i regi av Bærum Kommune med fokus på barns språkutvikling og har jobbet med språkmiljøet gjennom arbeidet med Tett På og dimensjonene i CLASS som omhandler språkmiljøet. I tillegg har barnehagen fått bistand fra Veiledningssenteret for å øke kunnskap om barns språkutvikling og tiltak som kan bidra til et godt språkmiljø. Barnehagen bruker varierte arbeidsmetoder og materiell som er med på å øke barns begrepsforståelse og som hjelper barn å sette ord på sine tanker og følelser. Arbeid med spesialpedagogene samt Kommunens logoped for barnehagebarn har også bidratt positivt til personalets kompetanse om barns språkutvikling. Vi har fått nyttige tips for godt språkarbeid med enkelte barn, i smågrupper og med hele barnegruppen.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (jf. [barnehageloven](#) § 1).

Ifølge barnehageloven er det foreldrene som har hovedansvar for barns omsorg og oppdragelse. Barnehagen er et supplement til hjemmet og skal drives i nær forståelse og samarbeide med barnas hjem. Foreldrene er de viktigste personene i barnas liv. Vi understreker betydningen at et godt og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og barnehagen er viktig for barnets utvikling og trivsel i barnehagen. Kontinuitet mellom hjem og barnehage er viktig for at barnet fungerer godt i begge arenaer og for at barnehagen kan skape et tilbud som tar hensyn til barnas individuelle erfaringer og livsvilkår. For å oppnå dette er det viktig at foreldrene får kunnskap om hvordan vi arbeider i barnehagen og hvordan materiellet brukes ut fra det enkelte barns ståsted og interesse. Det er også viktig av personalet blir godt kjent med foreldrene og får innsikt i hvordan barna har det også utenfor barnehagen.

Når barnehagen eller foresatte har bekymringer for et barn skal det være lav terskel for samtale og igangsettelse av tiltak. I noen tilfeller vil barnehagen anbefale samarbeid med andre instanser utenfor barnehagen.

Samarbeidet med barnas hjem skjer på følgende måter:

Daglig Kontakt og Kidplan

Den daglige kontakten mellom hjem og barnehage skjer hver dag ved levering og henting, og disse situasjoner er viktige for barna. Da ser barna at foreldre og ansatte har et samarbeid, og informasjon kan veksles dem imellom. Vi bruker også Kidplan som kommunikasjonsplattform mellom barnehagen og hjemmet. Her kan foresatte logge seg inn for å lese kalenderen, innhente viktig informasjon og meldinger og få faglig påfyll om barnehagens innhold gjennom tavlemeldinger fra personalet. Her kan foresatte oppdatere sin kontaktinfo og gi samtykker.

Foreldremøter

Barnehagen inviterer til 2 foreldremøter i året. Her vil vi ta for oss forskjellige områder innenfor de pedagogiske metodene vi benytter. Foreldrene må gjerne komme med forslag hvis det er spesielle områder der de ønsker fordykning.

Foreldresamtaler

Det avholdes 2 foreldresamtaler i året, der vi møter de enkelte foreldre og snakker om det enkelte barnet. Vi benytter dokumentasjon og observasjoner som utgangspunkt til å diskutere barnets trivsel og ferdigheter og får mulighet til å bli bedre kjent med hver enkelt familie. Ekstra samtaler tilbys foresatte som er ny i barnehagen eller andre som har behov for tettere dialog med barnehagen.

Samarbeidsutvalg og Foreldreråd

Foreldrerådet (FAU) består av foreldrene/foresatte til hvert barn. Foreldrerådet skal være medvirkende til barnehagens innhold. De kan å ta opp saker direkte med barnehagens ledelse eller gjennom samarbeidsutvalget. FAU har ansvar for å arrangere sosiale sammenkomster hvert år, eks. høsttreff, skidag og sommerfest. Dette arbeidet ledes og organiseres av foreldrerepresentantene i SU.

Samarbeidsutvalget (SU) sørger for at foreldrenes rett til medvirkning er ivaretatt. Utvalget består av 2 representanter fra foreldregruppen og 2 fra personalet. Eieren kan også delta i samarbeidsutvalget. Samarbeidsutvalget er et organ som skal være rådgivende, kontaktskapende og samordnende for barnehagens innhold og drift.

Samarbeidsutvalget for barnehagen skal fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten og bidra til at barnehagens arbeid drives innenfor de rammene som gir av gjeldende lover og forskrifter og barnehagens vedtekter. Styrer/eier legger frem viktige saker som er relevant for barnehagens innhold og virksomhet. Personalsaker, saker vedrørende enkeltbarn og andre taushetsbelagte saker er ikke relevante til SU sitt arbeid. Andre offisielle saker blir drøftet på SU møter. SU skal komme med råd og innspill til barnehagens innhold og arbeide med å finne fram til løsninger hvis det oppstår konflikter.

Foreldrene velger to representanter som representerer foreldrene i barnehagens samarbeidsutvalg.

Dugnad

Barnehagen arrangerer foreldredugnad flere ganger per år. Foreldre har dugnadsplikt på minimum 4 timer per barnehageår.

Arrangementer

Barnehagen inviterer til sosiale sammenkomster med familiene hvert år, som eksempel Lucia feiring, 17. mai, og sommeravslutning.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen- tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Hvordan vi møter det nye barna

Tilvenning:

Tilvenning til barnehagen er en spennende tid for foresatte, for barnet, for personalet, og for barnegruppen. Vi er opptatt av at tilvenningen skjer gradvis og innenfor trygge rammer for barnet, samtidig som vi tar hensyn til hele gruppen og personalets behov.

Se på denne videoen fra May Britt Drugli, professor ved NTNU og forsker om barns psykiske helse, om å begynne i barnehagen, basert på forskning om [tilvenningstiden i barnehagen](#). Videoen er teksten på norsk, engelsk, polsk, litauisk, somali, og arabisk.

I barnehagen skal barnet være tilgjengelig for relasjonsbygging, læring og utvikling. Gode forutsetninger for dette er at barnet har gode rutiner, tid til ro og hvile i hverdagen, næringsrik mat og tid til ekstra omsorg fra trygge voksne mens de venner seg til et nytt miljø. Barn er forskjellige og individuelle tilpasninger er ofte nødvendig for at barnet skal ha gode dager. Det er viktig at foresatte er fleksible i innkjøringsperioden, har mulighet til å hente barnet tidlig ved behov, og skaper rolige omgivelser hjemmet inntil barnet er helt trygg.

I Villekulla har vi begrensninger som gjør at vi ikke kan ha alle barn på innkjøring samtidig, og huset har ikke plass nok til at foresatte kan være sammen med barnet mange timer over mange dager, men vi håper vårt tilbud om åpent hus vil kunne lette overgangen til barnehagen for de aller fleste og gi mulighet til en gradvis og trygg tilvenningstid.

Åpent Hus:

Barnet starter tilvenning til barnehagen i forbindelse med åpent hus dager. Formålet med åpent hus er å gi barnet og foresatte muligheten til å bli kjent med lokalene samt få litt erfaring i Montessorimiljøet for å skape trygge forhold for barnet den første tiden.

Når man er på åpent hus er det foresatte som tar seg av barnets behov. Barnet kommer med ett av barnets foresatte og har tilgang til avdelingen og et begrenset utvalg av materiell og leker. Når man kommer skal man henge fra seg i garderoben, ta på innesko, og vaske hender på badet før man kommer inn på avdelingen, akkurat slik man kommer til å gjøre på en vanlig barnehagedag. På åpent hus oppfordrer vi alle til å bruke toalettene sammen med barnet, evt. stellerommet for å skifte barnets bleie, og å ha med matpakken og drikkeflaske slik at barnet blir vant med å spise i barnehagen.

Det er foresatte som bestemmer hvor mange åpent hus dager barnet deltar på, men vi oppfordrer alle til å komme så mange ganger som mulig før innkjøringsdagen. Påmelding skjer i Kidplan.

Innkjøring:

Barnet blir tildelt en egen dag for innkjøring, som er en forlengelse av tilvenningen på åpent hus dagene. Barnet kommer vanligvis mellom kl. 09-10 og er med på de vanlige rutinene på formiddagen

sammen med en forelder. Oppmøte på de påfølgende dagene avtales direkte med avdelingslederen. Etter avtale med avdelingslederen, trekker foresatte seg. Barnets tid i barnehagen uten foresatte øker gradvis deretter. Alle barna er forskjellige og håndterer innkjøring ulikt. Derfor har ikke vi en fast plan som gjelder for alle barn. Avdelingslederne har mye erfaring med tilvenning og er gode til å lage en plan som passer for barnet og foresatte etter hvert som de blir kjent med barnet.

Samtaleskjema:

Vi ønsker at foresatte fyller ut et oppstartskjema og at denne leveres barnehagen i god tid før oppstart. Formålet med samtaleskjemaet er å innhente informasjon om barnets utvikling og behov samt foresattes forventninger til barnehagen før barnet begynner i barnehagen. Dette er også en fin anledning for foresatte å gjøre noen refleksjoner angående barnehagevalget, oppdragelsen, barnets utvikling og vaner, ønsker og forventninger til barnehagen, og samarbeidet videre. På denne måten møter vi barnet og foresatte forberedt og kan legge til rette for barnets beste og et godt samarbeid med foresatte i innkjøringsperioden og videre i barnehagetiden.

Forberedelser:

Vi ønsker at foresatte snakker positivt om overgangen til barnehagen og jobber med å bygge tillit til personalet så snart som mulig. Dette smitter over på barnet og ofte gjør overgangen smidigere. I Villekulla jobber vi mye med selvstendighetstrening og med tilvenning til dagsrytmen i barnehagen. For at barnet skal ha en positiv opplevelse av tilvenningen og for å forenkle overgangen til barnehagen, ønsker vi at barnet som skal begynne på **Junibakken** har noe erfaring med å:

- drikke fra en vannflaske og vanlig kopp, spise selv, bruke bestikk, åpne og lukke matboksen
- ta av og på tøfler
- sitte i en vanlig stol
- gå i trapper
- sove på madrass og falle i søvn på egen hånd
- redusere bruk av smokk i våken tilstand eller bruke kun som trøsteobjekt (obs! ikke planlegge avvenning rett før oppstart)
- redusere soving til 1 gang daglig, eks kl. 12-14
- erfaring med separasjon fra hoved omsorgspersonen, gjerne begge foresatte i noen få timer

På **Lønneberget** ønsker vi at dere gir barnet tid til og erfaring med å mestre praktiske oppgaver selv, eks. påkledning, måltider, og håndtering av barnehagesekken. I tillegg ønsker vi at barnet klarer seg uten smokk, bleie og søvn på dagtid. Er barnet ditt ikke helt klar lager vi en plan for avvenning når barnet har blitt trygg i barnehagen.

Det kan være nødvendig med korte dager over en lengre periode. Dette er avhengig barnets alder, modenhet og hvor fort de venner seg til den nye barnehagen.

Samtale i etterkant av innkjøring:

En samtale med pedagogen, evt. sammen med styrer, blir avtalt direkte med foresatte i forbindelse med oppstart. Vi opplever at det varierer litt hvor stort behov barnehagen og foresatte har for en slik formell samtale utover den kommunikasjonen som skjer ved levering og henting. Noen ønsker å vente med en samtale til de vanlige utviklingssamtalene utover høsten mens andre har behov for en samtale tett opp mot innkjøring. Dette avtales derfor med den enkelte familien.

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

- Det eksisterer et tett samarbeid mellom begge avdelinger. Vi skaper en rød tråd mellom avdelinger ved å ha lignende rutiner på både små- og storbarnsavdelingen. Vi har også noe lik materiell på begge avdelinger slik av barna kjenner igjen noen aktiviteter fra Junibakken på Lønneberget. Barn som kommer fra andre Montessoribarnehager vil kjenne igjen de fleste aktivitetene fra sin barnehage.
- Personalet er bevisst på å bli kjent med alle barn slik at barna blir trygge med alle som jobber i barnehagen. Dette gjør vi når vi har felles utetid, hospitering på avdeling Junibakken og i naturlige møter i hverdagen. Da får barna tid til å etablere gode relasjoner med de voksne på avdeling Lønneberget lenge før de bytter avdeling.
- Vi har en foreldresamtale før barnet bytter avdeling og lager en plan for innkjøring til den nye avdelingen sammen med foreldrene. Pedagogene fra begge avdelinger er til stede på møtet når det lar seg gjøre. Er ikke begge til stede sørger vi for at pedagogene får tid til å samtale om barnets behov, utvikling og interesser før barnet starter sin innkjøring. Personalet fra avdeling Lønneberget bruker også tid til å observere Junibakken barna før de bytter avdeling.
- I tilfeller der barnet kommer til Villekulla fra en annen barnehage, ber pedagogisk leder foresatte om samtykke til å ta kontakt med den nåværende barnehagen for samtale. Hensikten med en slik samtale er å lære om barnets hverdag i den forrige barnehagen slik at pedagogen i Villekulla kan kunne legge mest mulig til rette for barnet i overgangen. I noen tilfeller kan det være aktuelt at pedagogen besøker barnet i den nåværende barnehagen før overgangen skjer for å observere barnets samspill og væremåte i et kjent miljø.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Vi ønsker å skape en smidig overgang til skolen. Vi ønsker at barnet skal være mest mulig selvstendig i hverdagen og at det skal ha blitt introdusert til grunnleggende konsepter innenfor varierte fagområder før skolestart. Vi ønsker å ha god kontakt og samarbeid med skolene i område i overgangsperioden. Slik gjør vi dette i praksis:

- I barnets siste år, setter vi økt fokus på sosial og emosjonell trygghet, sosialkompetanse og selvstendighet.
- Montessoripedagogikken legger til rette for at barna skal utvikle sine konsentrasjonsevner og ferdigheter, spesielt selvstendighet, for å gjøre dem klare til skolestart. En del av det å være selvstendig er også å ta imot felles beskjeder og følge instruks uten individuell oppfølging.
- Vi bruker mye tid på å øve seg med å være en del av en gruppe, å kunne sette egne behov til side og skape plass til andre. Å være en god venn, å kunne heve seg selv uten at det går ut over andre, være inkluderende og vise respekt for andre og naturen er viktige ferdigheter å ha før skolestart.
- Vi veileder barnets blyantgrep, og oppfordrer barn til å lære å skrive sitt navn.
- Vi hjelper barnet med å mestre påkledning, ordning av sine saker og toalettbesøk.
- Vi har fokus på brannvernopplæring og trafiksikkerhet i barnets siste år.
- Vi setter av tid til gruppearbeid med de eldste barna der de kan fordype seg i utvalgte temaer.

- Vi møter med personalet fra skolene i nærmiljøet før skolestart og inviterer dem på besøk i barnehagen for å gi et innblikk i hvordan vi jobber i barnehagen og for å danne en forståelse for hvordan skolehverdagen blir for førsteklassinger.
- Vi sender med en pedagogisk rapport til skolen som gir informasjon om barnet relatert til faglige motivasjon og ferdigheter, sosialt samspill og selvstendighet. Dette gir litt informasjon om selve barnet og også hvordan barnehage opplevelsen har vært. Rapporten er utviklet i samarbeid med foresatte og er basert på pedagogens observasjoner fra barnehagen.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Planleggingsarbeidet i Villekulla foregår på flere plan, på planleggingsdager, gjennom barnehagens møtevirksomhet og gjennom uformelle utvekslinger i hverdagen. Montessorimateriell, tema og satsningsområder danner grunnlaget for barnehagens innhold samtidig som vi gir rom for spontane prosjekter og innhold basert på observasjoner og hendelser i hverdagen. Barnehagen har også en intern Facebook side der det deles ideer blant personalet som kan være relevant for arbeidet i barnehagen.

Felles Temaoversikt

Gjennom tema- og Montessoriarbeid jobber vi kontinuerlig med satsingsområder fra Rammeplanen og fra Bærum Kommune. Å arbeide med tema i barnehagen har flere funksjoner. Det brukes som et utgangspunkt for fordypet arbeid med fagområdene og for å fange opp barnas egne interesser. I tillegg vekker vi nysgjerrighet og kunnskap om omverden og hvordan vi som mennesker passer inn. Vi hjelper barna med å bygge opp et større ordforråd, skaper en forståelse for temaets innhold og inspirerer til videre arbeid.

Montessori

Begge avdelingene har fokus på Montessorimateriell og aktiviteter gjennom hele året. En beskrivelse av Montessoriarbeid finnes i starten av årsplanen.

Bli Kjent med Mangfoldet

I starten av barnehageåret bruker begge avdelinger mye tid på innkjøring slik at vi kan få trygge barn, et trivelig miljø, godt samarbeid barn-barn, voksne- barn, voksne-voksne. Vi fokuserer på det å ta vare på selvet, andre og miljøet for at barna skal ha de praktiske ferdighetene til å være selvstendige og respektere andre i barnehagen. Vi introduserer barna til Montessori miljøet, regler, hygiene og barnehagen generelt. Vi leker blir kjent leker i samlingsstund og lærer navn på barn og voksne.

Natur og Miljø

Barnehagen setter fokus på forandringer i naturen gjennom hele året. Vi er observant på forandringer i temperatur, vær, og planter, samt forskjellige dyr som kommer fram på de forskjellige årstidene. Vi drar naturen inn i barnehagen ved å samle på ting fra naturen som kan være på utstilling på hyllene i barnehagen. Forstørrelsesglass og lupen er tilgjengelig for barna slik at de kan undersøke gjenstander i arbeidstiden. Vi lager kunst prosjekter og deltar i aktiviteter som egner seg i de forskjellige årstidene. Barnehagen har en fuglekasse med kamera der vi håper å få fugleunger til våren og vi jobber med

pass og stell av egne bifolk, samt stell av blomsterengen. Vi dyrker frø og andre planter og har fokus på en bærekraftig utvikling. Vi har fokus på det å ta vare på miljøet og lærer barna hvordan de kan bidra til bevaring av naturen.

Eventyr

Begge avdelinger forteller eventyr. Vi bruker fortellinger som kan skape et godt utgangspunkt for læring i andre fagområder slik som matematikk, språk, kultur og etikk, som kan styrke barnets ordforråd, som kan gi drivkraft til leken og som er en del av den norske kulturarven.

Jul, Påske, og andre Høytider

Målet er å gi kunnskap om høytider og tradisjoner som gjenspeiles i barnehagen. I desember forbereder vi oss til den store julehøytiden. Vi tenner adventslys og åpner julekalender, feirer Lucia, lager julepynt og gaver. I tillegg har vi nissefest og julemiddag for barna. I påsketiden lager vi påskepynt og spiser påskefrokost i barnehagen. Vi skaper rom for andre markeringer i løpet av året der barna og personalet kan forteller om andre høytider de feirer hjemme eller som de har kjennskap til.

Musikk

Vi har en musikkpedagog på huset. Vi har derfor satset ekstra på musikkopplæring og har faste musikkstunder hver uke på begge avdelinger. Vi bruker musikkstunden til å lære mer om rytme og lyd, for å bli bedre kjent med musikk fra flere sjangre og med forskjellige instrumenter og for å kose oss sammen. Sanger som vi bruker i musikktimene kan være tilknyttet høytider og andre markeringer i løpet av året som jul, påske, 17. mai og sommerfest.

Det er en positiv stemning i musikktimene, kanskje fordi musikk og bevegelse gir så mye positivt, og fordi barna får en mestingsfølelse på mange måter. I musikktimene får barna besøk av dukkejenta Oda, som er veldig glad i musikk. Hun har med seg keyboard og gitar og forskjellige perkusjonsinstrumenter for barna. Oda kjenner både kjente og nye sanger og regler. Hun elsker å synge, å hoppe, løpe, liste seg, "trylle" frem farger, danse og mye mer.

Målet for musikktimene er at barna skal få følelsen av å lykkes og oppleve musikken helhetlig. Vi synger om kroppen vår og lærer å lytte. Barna blir kjent med sanger, rytmer, rim og regler, med musikalske kontraster- fort-langsomt, høyt og lavt, solo og tutti (alene og sammen). Barna blir vant til å vente på tur, å vise respekt, å jobbe i lag, og å vise seg foran de andre ved instrumentalspill eller i bevegelse. Læringen foregår lekende og et viktig grunnlag er integrasjon av barnas ideer. Noen ganger i timene tar vi også i bruk musikkleker som f.eks. fallskjerm, bånd eller skjerf.

Utvalgte Temaer

I tillegg til felles temaer på huset velger Lønneberget og Junibakken å ha fokus på flere utvalgte temaer gjennom året. Vi vil være fleksible i forhold til barnegruppens fokus, interesser og motivasjon i forhold til temaarbeid. Derfor velger vi å planlegge temaarbeidets innhold underveis gjennom året slik at vi tar i betraktning barnas interesser og fokus. Det kan for eksempel oppstå et tema som fanger barna som varer over en kort eller en lang periode. Vi vil informere foreldregruppen om slikt arbeid gjennom tavlene i gangen, avdelingens kalender og barnehagens månedsbrev.

Tradisjoner og Aktiviteter

Fødselsdager

Når et barn har fødselsdag får han/hun sin egen krone med navn og alder på. I samlingsstund, tenner vi et lys midt i sirkelen. Lyset representerer solen. Barnet går rundt solen antall ganger som tilsvarer år mens de bærer globusen. For hvert runde (hvert år), snakker vi litt om hva som har skjedd det året. Enkle ting, fødsel, søsken, reise, flytting, etc. Vi vil gjerne at foreldrene gir barnehagen en liten oversikt med et bilde fra hvert år i barnets liv. De som ønsker det kan ha med seg et fruktfat til deling. Siste fredagen i måneden har vi en felles markering for alle som har fylt år den måneden.

Høsttreff

Foreldre arrangerer en høstsammenkomst i barnehagen for å bli kjent med nye familier i barnehagen og for å gi anledning for barn og voksne til å bli bedre kjent.

Advent og Jul

Adventstiden er ventetiden før jul. Samlingsstund blir en viktig del av dagen. Da tenner vi lys og synger adventssanger. Vi bruker adventskalenderen som vi har laget selv, og forteller historier vedrørende julen. Vi øver på julesanger.

Juleforberedelsene starter også i adventstiden. Vi lager presanger og julepynt, slik at barna selv kan velge når og hva de vil lage til slekt og venner. Vi baker også pepperkaker og andre kakesorter som hører julen til.

Lucia

På Luciafeiringen kommer alle barn til barnehagen sammen med foresatte. Alle barna kommer hvitkledd, de eldste går i tog mens de synger Luciasangen. Deretter serveres det Lussekatter til foreldre og barn, medbrakt av Supernova gruppen.

Julelunsj

En dag i desember blir alle barna invitert til julelunsj i barnehagen. Barna kan pynte seg til lunsj denne dagen. De ansatte står for servering av mat og aktiviteter for barna.

Nissefest

Denne dagen kler både barn og voksne seg ut som nisser. Vi samler oss i barnehagen og går rundt juletreet. Vi spiser nissegrøt, og hvis vi er riktige heldige, kommer julenissen med pakker til alle barna.

Samenes Nasjonaldag

Vi markerer samenes nasjonaldag i barnehagen. Vi viser flagget, lærer noen samiske ord og begreper, setter opp lavvo inne, smaker på reinsdyrpølse eller annen samisk mat, ser på en video som viser tradisjonelle samiske aktiviteter og hører på samisk musikk/joik. Vi snakker også om at ikke alle med samisk bakgrunn lever på tradisjonell vis, men går på vanlig barnehage, skole og jobb slik som andre nordmenn.

Fastelavn og Karneval

Vi snakker om historien bak fastelavn og karneval, lager fastelavnsris, m.m. Vi har også karneval, hvor både barn og voksne kler seg ut. Vi spiser et felles måltid og koser oss med noe godt å spise.

Påske og Såing av Frø

Påskeforberedelsene starter en stund før påske. Vi snakker om påsketradisjoner innenfor kristendom og de ikke-religiøse tradisjoner som er vanlig i Norge med fokus på nytt liv som springer frem på denne årstiden. Vi pynter i barnehagen med det som barna har laget. Barna får pynten med seg hjem

før påske. Vi inviterer også barna til en påskelunsj med godt brød, juice og pålegg. Vi farger egg og spiser disse til måltidet.

I denne tiden begynner vi også å så frø til ulike planter og grønnsaker som vi ønsker å dyrke senere i sesongen. Dyrkingen begynner innendørs og barna følger med på de ulike frøene som spirer og gror.

17. mai feiring

I vår barnehage forbereder vi oss til nasjonaldagen gjennom å synge nasjonalsangen, lese historier og forteller hvorfor vi feirer 17. mai. Vi går i tog utenfor barnehagen på ettermiddagen mens foreldrene ser på og heier for oss. Etter toget samler vi oss ute i hagen med hjemmelagde kaker og andre desserter.

Sommeravslutning

Foreldrene arrangerer sommerfest ute i barnehagen en dag før barnehagen slutter før ferien. Det er foreldregruppen som står for arrangementet. De ansatte er ansvarlig for underholdningen med barna. Supernova barna har noen ganger en egen avslutning i tilknytning overgangen til skole og avslutning av barnehagetiden. Dette arrangeres ulikt hvert år.

Skiskole

Bærum skiforening arrangerer disse aktivitetene. Dette tilbudet gjelder for barn i førskolegruppen. Aktivitetene er frivillige. Foreldrene står selv for betalingen.

Turtilbud

Barnehagen tilbyr diverse turer til de forskjellige aldersgruppene. Kostnader assosiert med turtilbudet er dekket av barnehagen. Innhold på turtilbudet er ikke forhåndsbestemt.

Matlaging

Barnehagen serverer et lite måltid hver dag, oftest på ettermiddagen. Barna er med på å forberede måltidene når det lar seg gjøre. Måltidene varierer fra dag til dag. Knekkebrød, hjemmebakket brød, naturell yoghurt med müsli, omelett/egg, havregrøt, og hjemmelaget suppe er noen av de mest vanlige innslag på menyen.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Vi ønsker at barnehagen skal alltid være under evaluering for å kunne best mulig møte barnets behov og interesser. Vi ønsker å ha en åpen kommunikasjon og nært samarbeid mellom barnehagen og barnets hjem og blant ansatte og barn for å kunne best mulig legge til rette for barna, ansatte og foreldre. Slik gjør vi dette i praksis:

- Vi evaluerer og vurderer våre rutiner og arbeidsmåter kontinuerlig. Vi har regelmessige avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager og har en god og åpen kommunikasjon blant ansatte og foresatte.
- Omgivelsene i avdelingen er kontinuerlig evaluert gjennom observasjoner og en vurdering av barnas behov og interesser. Vi legger frem materiell og aktiviteter etter behov som stimulerer og skaper et levende miljø i avdelingen.
- Vi har et tett samarbeid og kommunikasjon med foreldre og legger til rette for at de skal kunne stille spørsmål og gi tilbakemeldinger om nødvendig. Dette gjøres ved levering/henting, ved bruk av Kidplan, eller gjennom foreldrerepresentanten om noen ville

være anonym. Vi har en dialog med foreldrerepresentantene før foreldremøtet for å samle spørsmål og tilbakemeldinger for at vi kan gi et gjennomtenkt svar til kritikk eller forslag.

- Vi sender ut en brukerundersøkelse for å få tilbakemeldinger fra foreldre og for å vite hvordan vi ligger an i forhold til gitte kriterier. Alternativt bruker vi vårens foreldremøte til evaluering av barnehageåret sammen med foreldre.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang ut fra lokale forutsetninger og behov. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Barnehagens styrer har et særlig ansvar for å iverksette og lede barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for ([rammeplan](#), kap. 4).

Vi synes det er viktig å dokumentere hva som skjer i barnehagens hverdag samt spesielle aktiviteter og opplevelser i tillegg til progresjonen av hvert enkelt barn. Dette er for å kunne planlegge og reflektere over barnehagens aktiviteter og rutiner og for å følge med i utviklingen av gruppen og det enkelte barnet. Vi gjør følgende:

- Vi bruker årsplanen til å beskrive hvordan vi tilrettelegge avdelingen i forhold til Montessoripedagogikk. Dette er også synlig i den måten materiell er sortert på hyllene i avdelingen.
- Vi sender informasjon og bilder til foresatte på Kidplan som inneholder informasjon om begge avdelingene, aktiviteter som har skjedd, som er planlagt og refleksjoner rundt dette.
- Det blir utarbeidet skriftlige notater i barnets mappe i forbindelse med foreldresamtaler og referater i forbindelse med formelle møter med flere instanser. Notater og referater bidrar til systematisk oppfølging av hvert enkelt barn.
- Vi bruker Alle Med og TRAS ved behov for å kartlegge barnets utvikling etter tillatelse fra foreldrene.
- Vi bruker bilder som et dokumentasjonsverktøy for å dokumentere forskjellige aktiviteter og ulike opplevelser i hverdagen.
- Alle barna har en skuff i avdelingen der det samles et utvalg av tegninger og oppgaver. Innholdet sendes hjem med jevne mellomrom og vises av og til i foreldresamtaler.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barngruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert.

Gjennom Montessoriarbeid og andre aktiviteter, temaarbeid, turer, høytider og markeringer, musikk og fortellinger skaper pedagogene et tilbud som tilsvarer kravene i Rammeplanen og Fagplanen for Montessoribarnehager. Det blir lagt til rette for individuell og gruppearbeid, aktiviteter for ulike alderstrinn og med grupper som går på tvers av alder og kjønn. Observasjon og refleksjon, barnesamtaler og felles evalueringer påvirker hvordan personalet legger til rette for dette arbeidet. Barnets interesser og behov skal vektlegges i planleggingen samt tilbakemeldinger fra foresatte.

Progresjon

Observasjon og individuell tilpasning står helt sentralt i Montessoribarnehagen og er med på å definere Montessoripedagogikken. Pedagogikken er basert på en forståelse av barnet som et unikt men likeverdig individ som alltid er i utvikling. Miljøet er lagt til rette for at barn på forskjellige utviklingsnivåer og med forskjellige interesser kan få glede og læringsutbytte fra det samme materiellet. Det finnes en sammenheng mellom de forskjellige aktiviteter i alle fagområder og en naturlig progresjon i materiellet som gir mulighet for både gjentakelse og fordypning i en aldersblandet gruppe.

Pedagogen bruker mye tid til observasjon og evaluerer og vurderer tilbudet kontinuerlig slik at endringer foretas om nødvendig for å møte barnegruppens interesser og sensitive perioder for utvikling. Dette er en dynamisk prosess som skjer hele tiden og som sørger for at miljøet og aktivitetstilbudet er tilpasset hvert enkelt barns behov og utviklingsnivå. Tilrettelegging begrenser seg ikke til Montessoriaktivitetstilbudet, men kan også sees i forbindelse med rutiner og forventninger til de forskjellige alderstrinnene, for eksempel barnets evne til selvregulering, selvstendighet, eller konfliktløsning. Som et eksempel vil de yngste barna får veiledning og støtte for å kjenne igjen sine egne følelser mens de eldste øver seg med å tolke signaler fra andre, ta andres perspektiv, og sette ord på egne og andres følelser.

Alle aktiviteter som skjer i hverdagen er tilpasset barnegruppens alder og modenhet, for eksempel samlingsstundens utforming, varighet og innhold. Temaarbeid og arbeid med Montessoriaktiviteter gjentas flere ganger i løpet av barnehagetiden med variasjoner som er tilpasset barnets alder og utvikling. Dette gir mulighet for fordypning i utvalgte områder som barna allerede har kjennskap til. For eksempel kan de yngste barna kjenne forskjellen på ru og glatte overflater på jordkloden mens de eldste fordypet seg i arbeid med land og vann former. De yngste barna får kjennskap til ulike farger mens de eldste lærer å blande primærfargene for å skape sekundærfarger, m.m.

Barnehagens digitale praksis

Vi ønsker at barna skal få erfaring med digitale verktøy slik at de utvikler en forståelse for hvordan digitale verktøy kan brukes i forskjellige læresituasjoner. De skal erfare hvordan digitale verktøy kan være et hjelpemiddel og som et kreativ skaperverktøy. Barn skal få en begynnende forståelse av digital dømmekraft og lære å bruke skjønn ved bruk av slike verktøy.

- Vi legger til rette for bruk av nettbrett i hverdagen i forbindelse med utvalgte Montessoriaktiviteter og som et skaperverktøy i tråd med barnets alder og modenhet. Eksempel på dette kan være å ta bilder å lage lysbildeserie med de yngste og lage digitale historier med de eldste.
- Vi bruker digitale verktøy i naturlige situasjoner til informasjonssøk for å støtte under barns nysgjerrighet og undring.
- Nettbrettet brukes alltid i samarbeid med en voksen for å sikre trygg bruk av verktøyet og trygt informasjonssøk på nettet.

Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.

Rammeplanens Fagområder

Rammeplanen for barnehager gir retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen gir målsettinger for utvikling av basiskompetanse. Med basiskompetanse mener Rammeplanen utvikling av sosiale handlingsdyktighet og utvikling av språk og kommunikasjonsevne. Dette arbeider vi mye med i barnehagen.

Inndelingen i fagområdene er først og fremst gjort for de voksnes planleggingsarbeid. Mesteparten av arbeidet som skjer i barnehagen er tverrfaglig. Montessorimateriell vil først og fremst danne et grunnlag for det vi arbeider med i barnehagen, og er i seg selv tverrfaglige hjelpemidler.

Kommunikasjon, Språk og Tekst

Vi ønsker at barnet skal utvikle gode kommunikasjonsevner for å kunne forklare seg i hverdagssituasjoner, skape meningsfulle forhold med andre barn og voksne og klare å delta i det sosiale samspillet i barnehagen. Vi jobber kontinuerlig med å hjelpe barna å utvikle disse evnene ved å gjøre følgende:

- Vi bruker naturlig språk i hverdagssituasjoner som en basis for å styrke kommunikasjonsevner og utvikle bra ordforråd. Personalet fungerer som rollemodeller med relasjon til både verbal og ikke-verbal kommunikasjon. Vi har fokus på samtale normer slik som turtaking og øyekontakt.
- Barn og voksne er oppfordret til å respektere andre og miljøet, dvs. at de behandler materiell med respekt, bruker lav stemme innendørs, vær pålitelige, ber om hjelp på en hyggelig måte, osv. Voksne respekterer barnas rett til å forklare seg og gir barnet den tiden de trenger til å gjøre det.
- Vi setter ord på hva vi og barnet gjør som et språkforsterkningstiltak så lenge det ikke forstyrrer eller begrenser barnets konsentrasjon. Vi benevner og repeterer så mye som mulig i alle hverdagssituasjoner.
- Vi inkluderer et bredt utvalg av temaarbeid hvert år som er med på å utvide barnets ordforråd og kunnskap i flere områder.
- Vi bruker fortellinger, sanger og musikk, og dramatisering/rollespill i samlingsstund for å stimulere barnets språk og interesse for å lese og skrive. Ved bruk av konkrete og filt figurer, får barna visuell støtte under aktivitetene.
- Språk- og leke- grupper gjennomføres i arbeidstiden og i situasjoner der pedagogen mener det er nødvendig for enkelte barns utvikling. I disse gruppene brukes både Montessorimateriell samt annet pedagogisk materiell og tilnærminger for å støtte arbeidets mål. Vi bruker et utvalg av pedagogisk materiell til dialog om følelser og barn i vanskelige sosiale situasjoner. Språklyder, bokstaver og innslag fra andre språk kan ha fokus i smågrupper.
- Arbeid med sandpapirbokstavene, det bevegelige alfabetet og sjablong formene legger forholdene til rette for skrive- og lesekompetanse. Vi bruker også navnelapper og klassifikasjonskort til å lære barna nye ord og gjøre dem oppmerksom på skriftlig språk.
- Vi bruker blant annet trestegsmetoden til å lære barna begreper. Metoden er brukt i alle Montessoriområdene og er effektivt til å lære navn på farger, form, størrelser, tall, land, dyr og andre gjenstander.
- Montessori materiellene trener konsentrasjonsevner og håndkontroll som er grunnleggende ferdigheter for videre arbeid med språket, spesielt for å lære å lese og skrive.
- Vi bruker samlingsstund for å diskutere forskjellige situasjoner og oppfordre barna til å fortelle litt om seg selv. Her får barna øve seg med samtaleevner i gruppe som for eks. turtaking, rekke opp hånden, lytte til andre, osv.

- Vi bruker navnelapper kombinert med bildekort på en rekke gjenstander på avdelingen slik at barna blir kjent med skriftspråket. Navnelapper med og uten bilde markerer barnets plasser rundt i barnehagen, eks. på badet, skuffer, og i gangen.
- Bildekort og naturlige tegn brukes som støtte til verbal kommunikasjon i naturlige situasjoner.

Kropp, Bevegelse og Helse

Vi ønsker at barnet skal utvikle de motoriske evnene som trengs for å ha kontroll over og være bevisst på sin kropp og sine bevegelser. Vi ønsker også at barnet skal utvikle de motoriske ferdigheter som er nødvendige for at det skal kunne være mest mulig selvstendige i hverdagen. Vi ønsker at barnet skal utvikle en positiv holdning til kroppen sin og etablerer gode vaner med hensyn til fysisk aktivitet og et sunt kosthold. Slik gjør vi det i praksis:

- Selvstendighetsutvikling – Innemiljøet er tilrettelagt for barnet og sitt arbeid. Alt i avdelingen er tilpasset barnets høyde/størrelse. Eks. lave bord og stoler, lave hyller, vask og toalett i barnets høyde. Dette skaper trygghet og selvstendighet og gjør det enkelt for barnet å bevege seg på avdelingen, hente aktiviteter og materiell, osv.
- Vi er bevisst barnets behov for bevegelse i hverdagen og legger til rette for variert bevegelse i barnehagen. Materiell og øvelser er tilgjengelig for barnet slik at det har friheten til å bestemme hva det vil jobbe med og klare det på egen hånd.
- Barnet får tid og mulighet til mestring av oppgaver slik at de kan være selvstendige med påklledning, måltider, vasking av hender, og dobesøk.
- Vi lærer barna om hygiene og sunt kosthold og samtaler om kroppen, hvordan kroppen fungerer og hvordan man tar godt vare på seg selv, både psykisk og fysisk. Vi lærer barnet å sette begrensninger når det gjelder sin kropp og å si nei når andre overskrider barnets kroppslige grenser.
- Vi har en positiv holdning til fysisk aktivitet og legger til rette for fysisk aktivitet med høy intensitet hver dag. Vi er ute hver dag i lekeplassen og går på tur i nærmiljøet. Avdeling Lønneberget bruker turområder der det finnes variert terreng for å øke barnas grovmotoriske ferdigheter og for å legge til rette for positive naturopplevelser. Både skogområder og lekeplasser i nærheten av barnehagen er velegnet til dette.
- Lekeapparatene i barnehagens uteområde stimulerer til motorisk utfoldelse. Barnehagen har sykler og sparkesykler til sykling og akebrett til vinterstid. Det er mulig for barn å ha med ski i vinterhalvåret slik at de kan øve med skilek i uteområdet. Barnehagen gir mulighet for førskolebarna å delta i skiskoletilbudet fra Skiforeningen.
- I Montessori har vi mange praktiske hverdagsøvelser som hjelper barnet i sin motoriske- og selvstendighetsutvikling. Disse øvelsene utvikler både fin og grovmotorikken og gjør barnet oppmerksom på sin egen kropp og bevegelser i forhold til omgivelsene.

Kunst, Kultur og Kreativitet

Vi ønsker at barnet skal bli kjent med forskjellige aspekter av norsk kultur og kulturer i andre land. Vi ønsker at det skal kunne være kreativt både med tradisjonelle formingsaktiviteter og materiell og ved å være oppfinnsom i den måten det tenker og løser utfordrende oppgaver og situasjoner. Slik gjør vi dette:

- Barna har til enhver tid tilgang til formingsmateriell. De har friheten til å male, klippe, lime, tegne, modellere, veve og perle. De lærer forskjellige teknikker på maling, garnkunst, leire, m.m.
- Vi samler forskjellige ting fra naturen (steiner, blader, kongler, pinner og blomster) og bruker dem i kreativt arbeid både inne og ute.

- Gjennom de ulike temaene møter barna forskjellige aspekter av norsk kultur og kulturer i andre land. Vi følger månedens tema med kunst og håndverk og pynter avdelingen med barnas kunst og prosjekter.
- Vi kombinerer Montessorimateriell med formingsaktiviteter, tegne rundt former og klosser, fargelegge, klippe ut, osv.
- Vi har musikk, rytme, sang, dans, drama og forming som en del av vårt tilbud året rundt. Barn blir kjent med hvordan de kan uttrykke seg gjennom estetiske fag på forskjellige måter.

Natur, Miljø og Teknikk

Vi ønsker at barna skal oppleve naturen i hverdagen og forstå hvordan mennesker passer inn i naturens helhet. Gjennom daglig kontakt med naturen ønsker vi at barnet skal utvikle respekt for miljøet og være glad i uteaktiviteter gjennom hele året og i all slags vær. Vi vil at de skal være bevisst på naturens mangfold og får en forståelse av betydningen av en bærekraftig utvikling. For å oppnå disse ønsker, gjør vi følgende:

- Vi er ute hver dag uansett vær. I utetiden oppdager barna hva som finnes i naturen og lærer hvordan man respekterer planter, dyr og insekter. Vi respekterer miljøet og etterlater oss ikke søppel.
- Vi utforsker naturen både i hagen og på tur der vi finne både levende og ikke levende gjenstander. Vi samler, observerer, kjenner på og sammenligner det vi finner. Vi ser i naturbøker og lærer navn på hva vi finner.
- Vi oppfordrer barna til å bruke alle sanser for å oppleve naturens helhet. Vi tar tid til stillhet og engasjerer oss i barnas samtaler om deres opplevelser.
- Vi lager «naturbrett» der barna kan se, kjenne på og snakke om hva som finnes i naturen.
- Vi har flere naturrelaterte temaer i løpet av året der vi fokuserer på årstidene, planter, dyr, og geografi. Bikubene og blomsterengen vår gir store muligheter til læring innenfor naturfaglige temaer.
- Vi samtaler om hvordan vi kan ta vare på miljøet og begrense klimaendringer på jordkloden vår. Vi sorterer søppel, dyrker egne grønnsaker, og plukker søppel i naturen. Gjennom disse aktivitetene og annet arbeid nevnt ovenfor ønsker vi at barna utvikler glede og begeistring over naturens mangfold og selv ønsker å ta vare på naturen.

Etikk, Religion og Filosofi

Vi ønsker først og fremst at barnet skal bli kjent med seg selv som et eget individ og som et medlem av en gruppe. Vi vil at barnet utvikler en sans for hva som er rett og galt og en generell respekt for andre og miljøet. Slik gjør vi det i praksis:

- Vi snakker mye om gode holdninger og respekt for andre og miljøet. Vi som voksne er gode forbilder for barna og sette et bra eksempel gjennom vår oppførsel. Vi har stort fokus på å skape en fredelig atmosfære i barnehagen der alle i gruppen føler seg velkommen. Dette handler blant annet om å respektere andres rett til fred og ro, det å dele og vente sin tur, det å ta vare på miljøet slik som alle kan bruke materiell og aktiviteter som er attraktive og ryddige, være inkluderende i leksituasjoner, håndtere konflikter ved bruk av selvregulerende atferd, m.m.
- Vi snakker om konfliktløsning og hjelper barna å forklare sine følelser og bruke språket som basis for konfliktløsning. Vi synes at evnen til å løse konflikter på egen hånd og på en grei måte er viktig for å skape god selvtillit og en følelse av mestring og selvstendighet. Derfor setter vi en del fokus på dette i hverdagen. «Grønne tanker, Glade Barn» er et pedagogisk materiell som brukes i forbindelse med dette arbeidet sammen med de eldste barna. I tillegg

har barnehagen ulikt støttemateriell med bilder og fortellinger som brukes i forbindelse med dette arbeidet.

- Barna skal føle ansvar for og medinnflytelse i barnehagen. Barna blir også kjent med seg selv som et eget individ og medlem av en gruppe gjennom hverdagslige situasjoner og rutiner. Dette gir barna en grunnleggende basis for sosialt samspill i fremtiden.
- Vi gjør barna kjent med de forskjellige tradisjoner som jul og påske, også tradisjoner i andre land/kulturer. Vi markerer høytider som er relevant for mangfoldet i barnegruppen sammen med barna.

Nærmiljø og Samfunn

Vi ønsker at barnet skal bli kjent med nærmiljøet og at det utvikler en enkel forståelse for hvordan samfunnet fungerer. Vi ønsker at barna skal få en begynnende forståelse for demokrati og godene tilknyttet livet i Norge og være takknemlige for deres hverdag her i landet. Vi vil at barnet blir kjent med noen enkle, grunnleggende lover og praksis i samfunnet og forstår hvorfor vi må ha lover og sette grenser for å kunne ha et velfungerende samfunn. Slik gjør vi dette:

- Vi utvikler både det individuelle og gruppefølelsen på avdelingen gjennom individuelle øvelser, samlingsstund og andre gruppeaktiviteter.
- Barna blir kjent med sosiale regler gjennom hverdagslige situasjoner, rutiner og konfliktløsning. Vi har fokus på å ha respekt for andre, å ta ansvar for egne handlinger, på turtaking og rettferdighet.
- Vi knytter sosiale regler i barnehagen opp mot grunnleggende lover i samfunnet slik at barna for en forståelse for hvordan storsamfunnet fungerer.
- Vi har fokus på hverdagsgleder i Norge slik som barnehage- og skolegang, sesongens aktiviteter, tilgang til rent vann og trygg mat, velferd og fred.
- Vi snakker om hvordan vi kan hjelpe andre som trenger støtte. Vi fokuserer på medmenneskelighet og respekt for andre som lever i fattigdom og andre vanskelige situasjoner.
- Vi jobber med temaer for å gi barnet en følelse av hvordan de passer inn i vår store verden og for verdien av et demokratisk samfunn og ytringsfrihet.
- Vi går på tur for å bli kjent med omgivelsene rundt barnehagen. Avdeling Lønneberget besøker f.eks. biblioteket og brannstasjonen, samt skogområder og lekeplasser i nærområdet.
- Avdeling Lønneberget går på tur for å øve på trafiksikkerhet og bygger opp trygghet utenfor barnehagen. Barna får også oppleve forskjellige typer transport. Vi jobber med trafikkopplæring i barnehagen og har trafiksikkerhet som innlegg på alle foreldremøter og utvalgte brev til foreldrene.

Trafiksikkerhet

Barnehagen jobber aktivt med å øke trafiksikkerhet i barnehagens nærområde og når barn er på tur. I praksis gjør vi følgende:

- Vi tar opp temaet «trafiksikkerhet» på foreldremøter og i månedsbrev der vi minner foreldregruppen på barnehagens rutiner. Vi ønsker:
 1. at barn sikres i bilen i henhold til gjeldende lovverk
 2. at biler står parkert slik at man kan kjøre frem og ut uten å rygge
 3. at motoren slås av, ikke står på tomgang
 4. at barn blir leid til og fra bilen og langs veiene
 5. at barn som går til og fra barnehagen bruker refleks
 6. at barn som sykler bruker hjelm og refleks

7. at porten ALLTID lukkes ved levering og henting og at barn ikke får lov til å åpne og lukke porten på egen hånd – OBS! ikke la barn klatre på porten!
- Vi har utarbeidet rutiner for turer og bruk av kollektivtransport som bidrar til økt sikkerhet når barn er på tur.
 - Vi har rutiner for opplæring av ansatte og barn på tur.
 - Vi har økt fokus på trafiksikkerhet sammen med førskolegruppen våren før skolestart.

Antall, Rom og Form

Vi vil at barnet skal få en introduksjon til konseptene antall, rom og form for å bygge opp en grunnleggende kunnskap før skolestart. Vi vil også at barnet skal være bevisst på disse konseptene og kunne kjenne de igjen i omgivelsene og i naturen. Vi gjør følgende i barnehagen:

- I Montessori har vi alltid materiell og øvelser tilgjengelig for barna som trener og utvikler barnets sans for antall, rom og form. Barna lærer tidlig om geometri og matte. Kunnskapen blir knyttet til omgivelsene både innendørs og utendørs.
- Vi bruker naturlige situasjoner i hverdagen til å snakke om antall, rom og form. (eks. dekke bord, telle antall barn, lese tellebøker, lage kalender.)
- Ved å arbeide med sensorisk materiell og aktiviteter innenfor praktisk liv får barna en konkret og fysisk erfaring med antall/mengde, rom og form.
- Vi har en progresjon innenfor arbeid med dette fagområdet. På avdeling Junibakken er det fokus på orientering i rom, introduksjon til matematikk ved bruk av sensorisk materiell og praktisk liv oppgaver og introduksjon av former, tall og telling. På avdeling Lønneberget er det økt fokus på tall og mengde ved bruk av mer avansert materiell. Progresjonen innenfor dette området er individuelt, men vi tilbyr materiell som dekker tall og mengde ved bruk av desimalsystemet opp til tusener, skriving av tall, enkel regning og problemløsning, lesing av kart og orientering i nærområdet og arbeid med geometriske former.

Kompetanseplan

Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen. Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse ([rammeplan](#), kap. 1.7).

Barnehagen har et langsiktig perspektiv på kompetanseheving og videreutdanning. Barnehagen har også et ønske om flere barnehagelærere. Vi ønsker å rekruttere internt i barnehagen ved å motivere våre Montessoripedagoger til å begynne med barnehagelærerutdanning slik at vi ivaretar Montessoripedagogikken og kompetansen i barnehagen.

Barnehageåret 2025-26 fortsetter vi med utvikling av vår kompetanse innenfor CLASS dimensjoner, Barnets Plan, *Snakke med Barn*, og innføring av BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats).

Hjelpeinstanser Utenfor Barnehagen

Barnehagen har tilgang til flere hjelpetjenester i Kommunen. Barnehagen sørger for skriftlig samtykke fra foreldrene dersom dette kreves av hjelpeinstansen. Det er viktig med et godt samarbeid med instanser som PPT, barneverntjenesten og helsetjenester for barn og unge slik at barnet mottar et treffsikkert og helhetlig tilbud, og for å få til så gode tiltak som mulig i barnehagen. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Gjennom prosjektet BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) skal instansene bli bedre koordinert og øke sitt samarbeid på tvers av tjenestene slik at foresatte og barn får et best mulig tilbud.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT)

I samarbeid med foreldrene, kan barnehagen henvise barn til Kommunens pedagogisk-psykologiske tjeneste (PPT). Den pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT) skal sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering der loven krever det. Dette gjelder først og fremst vurdering om behov for spesialpedagogisk hjelp for barn i førskolealder og behov for spesialundervisning for elever i grunnskolen, videregående skoler og i voksenopplæring på grunnskolens område.

Kompetanseteam

Kompetanseteam barnehage skal bidra til kompetanse- og kvalitetsutvikling i bærumsbarnehagene, slik at alle barn i kommunen møter gode utviklings- og læringsmiljøer og opplever trivsel og inkludering i sine barnehager.

Det er et tilbud til både kommunale og private barnehager i Bærum. Kompetanseteam barnehage er organisert under Barnehagekontoret i Bærum.

Ansatte i kompetanseteamet er rådgivere som samlet innehar bred kunnskap og erfaring knyttet til barnehagefaglig kompetanse- og kvalitetsutvikling, veiledning og formidling. Kompetanseteamet samarbeider med det øvrige støttesystemet rundt barnehagene, for å sikre samordning av tjenester.

Barnehagekontoret

Barnehagekontoret har ansvar for kommunens myndighetsoppgaver ifølge Lov om barnehager, og oppfølging av kommunale handlingsplaner som til enhver tid gjelder for barnehagefeltet.

Barnehagekontoret tildeler midler til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne og barn med andre spesielle behov, etter søknad fra barnehagen.

Barne- og Ungdoms Psykiatrisk Poliklinikk (BUP)

Et tilbud til Barn / unge 0 – 18 år med psykiske lidelser og deres familier. Tjenesten skal sørge for nødvendig og rett helsehjelp til rett tid for barn og unge og deres familier / nettverk, innenfor et bredt spekter av tilstander så som angstlidelser, nevropsykologiske tilstander, depressive tilstander, vegringstilstander og ulike former for samspillvansker. Alle kan ta kontakt, men for behandling bør det være en henvisning fra lege, PPT eller andre faginstanser. For barn under 16 år må det samtykkes fra foreldre (dersom begge har foreldreansvar). For ungdom over 16 år kreves eget samtykke.

Barnevernet

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side, jfr. barnehagelovens § 22.

Uten hinder av taushetsplikt skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker, jf. samme lov § 4-24.

Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av styrer.

Familievernkontoret

Familievernkontoret gir tilbud til alle som trenger å prate om vanskelige forhold i familien. Det er et tilbud til både enkeltpersoner, par og familier - unge og eldre. Familievernkontoret har psykologer og sosionomer som gir råd, blant annet i forhold til samlivskonflikter, samværsavtaler og ulike typer samlivskurs. Familievernkontoret tilbyr familie- og parterapi til alle som ønsker å endre samspillet sitt.

Psykisk Helse Barn og Unge

Psykisk helseteam er et tverrfaglig sammensatt team som gir et lavterskeltilbud til barn, unge og deres foreldre. Teamene har forankring i Helsetjeneste barn og unge.